

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

Геолого-географічний факультет Кафедра фізичної географії та природокористування

Силабус курсу

„МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛЬОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ”

Обсяг	Загальна кількість: кредитів – 3; годин – 90; залікових модулів – 1; змістових модулів – 3.
Семестр, рік	1/І
Дні, час, місце	За розкладом занять
Викладач(і)	Шуйський Юрій Дмитрович: доктор географічних наук, завідувач кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій
Контактний телефон	0964902699
E-mail:	physgeo_onu@ukr.net
Робоче місце	Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій
Консультації	Очні консультації: середа з 14.00 до 16.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

E-mail: physgeo_onu@ukr.net

Телефон: 0964902699

Аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни: ендегенні та екзогенні складові дослідження географічної оболонки Землі та її окремих об'єктів, факторів та закономірностей існування у зв'язку з необхідністю їх господарського використання.

Переквізити курсу: цей курс читається після засвоєння програм бакалаврату та магістратури, які включали вивчення окремих складових географічної оболонки (літосферу, гідросферу, атмосферу, біосферу та їх контактні зони), а також фундаментальні наукові дисципліни (математика, фізика, зімія, біологія, вступ в географію). На їх підставі, отримані знання, навички, вміння та компетенції дозволять засвоїти програму курсу та самостійно і професійно виконувати польові, лабораторні та експериментальні дослідження.

Мета курсу: засвоїти сучасні комплексні методи польових та камеральних досліджень географічної оболонки Землі та її окремих елементів та компонентів.

Завдання дисципліни

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність спілкуватися на фахову тематику з експертами з інших галузей.

ЗК08. Здатність до усної і письмової презентації та обговорення результатів наукових досліджень та інноваційних розробок українською та англійською мовами.

б) спеціальних (фахових) (СК):

СК03. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру (в сфері економічної та соціальної географії, геофізики і геохімії ландшафтів, конструктивної географії і раціонального використання природних ресурсів), оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень.

СК07. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджувальної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення, застосування наявних фундаментальних та створення нових цілісних знань.

СК09. Здатність демонструвати глибинні знання та розуміння основних концепцій, важливих фактів, принципів та теорій з географії.

СК11. Здатність демонструвати знання сучасного стану, основних тенденцій та перспектив розвитку географічної науки, орієнтуватись в сучасних проблемах наукових досліджень в галузі географії та суміжних науках, продукувати нові ідеї при вирішенні дослідницьких і практичних задач.

в) програмні результати навчання:

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи, методи хімічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях (в сфері економічної та соціальної географії, геофізики і геохімії ландшафтів, конструктивної географії і раціонального використання природних ресурсів) у викладацькій діяльності.

РН03. Глибоке розуміння теоретичних основ, прикладних засад географії, сучасних тенденцій, перспектив розвитку географічної науки та спроможність орієнтуватись в сучасних проблемах наукових досліджень в галузі географії й суміжних науках.

РН06. Знання ранніх та нових актуальних напрямків досліджень, сучасних досліджень в галузі географії, застосування їх для вирішення наукових завдань і самостійної пошукової роботи в межах обраної спеціальності (географії).

РН07. Вміти презентувати та обговорювати з фахівцями та широкою аудиторією результати досліджень наукових та прикладних проблем з

географії державною та іноземною мовами, кваліфіковано їх відобразити у наукових публікаціях. Провідних міжнародних наукових виданнях.

PH08. Вміти планувати і виконувати експериментальні та теоретичні дослідження з хімії, дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів. Критично аналізувати результати власних і інших досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо розглядаємої проблеми.

PH11. Вміти ініціювати, організовувати та проводити комплексні дослідження в галузі, науково-дослідницькій та інноваційній діяльності, використовуючи міждисциплінарні підходи, результатом яких є отримання нових знань.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

Знати:

- Призначення та хід дослідницьких операцій під час описів та вимірювань природного довкілля;
- Терміни та понятійний апарат географічної науки в цілому та по окремих галузях географії;
- Устаткування та наукову апаратуру для роботи в доквіллі та лабораторії;
- Обсяг дослідження в залежності від масштабу зйомки;

Вміти:

- обґрунтовувати маршрутні траси на місцевості різної площі і різного розчленування;
- працювати з устаткуванням та приладдям для дослідження різних компонентів природних систем;
- організувати та обладувати стаціонарні дослідницькі ділянки в різних геоморфологічних умовах;
- вести інструментальні спостереження в різних природних умовах та різного призначення.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання:

Курс буде викладений у формі лекцій (16 годин) та практичних занять (14 годин), організації самостійної роботи студентів (60 годин).

Основна підготовка студентів здійснюється під час аудиторних робіт на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання на протязі всього семестру. Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні та практичні.

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загально-географічне значення методики організації та проведення польових досліджень, термінологічного та понятійного апарату наукової

дисципліни, формування історії науки, основних наукових положень і спроможності практичного застосування. Зв'язок з іншими географічними науками.

Тема 2. Методика палеогеографічних та геологічних досліджень як складових частин географічної оболонки.

Тема 3. Формування атмосферного середовища в межах географічної оболонки, гідрометеорологічна сітка та її значення для застосування в практичній діяльності.

Тема 4. Дослідження гідрологічного середовища. Гідрологія та її галузі (річкова сітка, озера, болота, криги). Залучення матеріалів гідрометеорологічної служби, що отримані на підставі стандартних методик.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Зміст отримання вторинної географічної інформації.

Тема 6. Організація стаціонарних досліджень для здобуття різноманітної наукової інформації на різних за природним складом територіях.

Тема 7. Особливості методів дослідження водного сектору Землі.

Тема 8. Особливості методів дослідження суходолу.

Рекомендована література:

1. Беручашвили Н.Л., Жучкова В.К. Методы комплексных физико-географических исследований: Учебник. – М.:Изд-во МГУ, 1997. – 320 с.
2. Галік О.І. Метеорологічні прилади і методи спостережень. Практикум: навчальний посібник. Рівне: НУВГП – 2008, – 234с.
3. Дьяконов К.Н., Касимов Н.С., Тикунов В.С. Современные методы географических исследований. – М.: «Просвещение», 1996. – 207 с.
4. Жучкова В.К., Раковская Э.М. Методы комплексных физико-географических исследований. – М.: «Академия», 2004. – 368 с.
5. Исаченко А. Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. – Л.: Наука, 1980. – 222 с.
4. Макунина Г. С. Методы полевых физико-географических исследований. Структура и динамика ландшафта: Учеб.-метод. пособие . – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1987. – 115с.
6. Полевые практики по географическим дисциплинам / [Исаченков В. А., Лисненко В. К., Гальцова М. З. и др. ; под ред. В. А. Исаченкова]. — М. : Просвещение, 1990. — 224 с.
7. Тессман Н. Ф. Учебно-полевая практика по основам общего землеведения : Учебно-методическое пособие / Н. Ф. Тессман. — М. : Просвещение, 1988. — 168 с.
8. Немець К.А., Немець П.М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2014.- 172 с.

9. Шуйський Ю.Д., Вихованець Г.В., Орган Л.В., Принципи організації стаціонарів в береговій зоні морів // Довготермінові спостереження довкілля: досвід, проблеми, перспективи / Матеріали міжнародного наукового семінару. – Львів: Вид-во ЛНУ, 219.- с.38-41.

10. Шуйський Ю.Д., Муркалов А.Б., Гыжко Л.В. Практикум по береговеденью // Методическое пособие для студентов физико-географов. – Одесса: Бахва, 2015. – 84 с.

Політика оцінювання.

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливості максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі навчання.
- *Політика щодо відвідування занять.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання за яку нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із курівником курсу.

Поточний контроль								Самостійна робота	Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2						
Заліковий модуль 1				Заліковий модуль 2				30	30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Залік складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни, та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для заліку (60), допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладення модульного контролю, за який отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів: самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквіумів, звітів і конспектів. Питання з тем, які виділені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СРС містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.